46ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 579 Հ. ՊՈԼԻՍ, 18/31 ՄԱՐՏ 1903 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 1321 ՄՈՒՇԱՎԱՐԷՄ 2 — 18 ՄԱՐՏ 1319

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUMÉI-EFKIAR
38, Grand' Rue de la S-Porte, 38
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԶԻՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՕՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԻՆ
Ժ. Գալաթա Այի Մահալէսի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ հատ չեն տրուիր։

Մանզումէյի Էֆքիար

ՀԱՅԱԿԵՐՊ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنجه یومی وسیاسی غزتهدر
صاحب امتیازی : اوهانس فوید
اداره‌خانه‌سی : جاده‌سی باب عالی قپوسی جادهسی نومرو ۳۸

ԱՌՈՒՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Գալաթայ համար	80 ղ.	50 ղ.
Գուռաւոր համար	108 »	60 »
Դրատարէզների համար	25 ֆր	18 ֆ.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Գուլկարիոյ նախարարական տագնապը, որ մասնակի էր, ընդհանուր եղաւ. վարչապետ Մ. Տանէվ պարտաւորուեցաւ իր բոլոր ընկերներուն հրաժարականը տալ։ Պատերազմական նախարար Բարրիքով զօրավարին յաջողդ մը գտնելու դժուարութիւնը նախարարութեան հրաժարումը առաջ բերաւ։ Ֆէրմինանտ իշխան իր Վառնայի ապարանքին մէջ անցուց ժամանակին մեծագոյն մասը, երբ Մ. Տանէվ պատերու հետ կը խորհրդակցէր պատերազմական պաշտօնատան գործերը անոնցմէ մէկուն յանձնելու համար։ Բայց սպաները կը փափաքէին ուղղակի Ֆէրմինանտ իշխանէն հրաւիրուիլ։ Իշխանը չթոյլատրեց նաեւ որ Վարչապետը առժամապէս ստանձնէ պատերազմական նախարարին գործերը, և որովհետեւ Ռուսիայէ դարձող պուլկար սպաներուն դեռ գործն կամ կրեւոր պաշտօն տալու գաղափարը չուներ իշխանը, ուստի Մ. Տանէվի կը մնար քաշուիլ, ինչ որ ըրաւ։ Ներկայ մտաւորական և սեղանաւորական կացութեան մէջ դժուար է Գուլկարիոյ համար երկարատեւ նախարարութիւն մը հաստատուած տեսնել։ Անցեալ տարուան հունձքերը չատ նպաստաւոր չէին, երկրագործ ժողովուրդը չատ նեղուեցաւ. կը յուսացուի որ այս տարի, օդերուն նպաստաւոր վիճակէն օգտուին պուլկար երկրագործները, և կառավարութիւնը չնեղուի տուրքերու գանձումին մէջ. մանաւանդ որ Գուլկար գաղթականներն ալ հեազհեազ իրենց գիւղերը կը դառնան Վեհ. Սուլթանին հայրախնամ հրամաններուն շնորհիւ։

* Օրուան միջազգային խնդիրներէն մէկն է Ֆրանսայի սա՛ վանական միաբանութիւններուն խնդիրը։ Անոնց գործը լմնցած է, կրնանք ըսել. օրէնքին հպատակողները կը մնան, ննոնզանդները կը ճամբուին, կամ իրենք իրենց կամքով կ'առնուն կը քալեն։ Վատիկանի հետ կնքուած կրօնային դաշինքը (Ռոնքորտան) դեռ կը մնայ ամրողջութեամբ. բայց կարգը օր մը անոր ալ պիտի գայ, և Երեսփ. Ժողովը պիտի բարեփոխէ լայնօրէն կամ պիտի ջնջէ զայն իր ամրողջութեամբ։ Մ. Բոնպ յամր կ'ոճապարէ. երկու գործ մէկանց ընելու պէտք չկայ. կաթոլիկ ծայրայեղ կուսակցութիւնը հասկցաւ հիմա թէ Ֆրանսայի արդիւմարտութիւնը վախ չունի կրօնային սպառնալիքներէն, և ինչ որ երբեմն թերեւս պէտք մըն էր, այսօր գոյութեան գրեթէ դադրած է այդ պէտքը, և եթէ Վատիկան դեռ պնդէ իր յաւակնութիւններուն վրայ եպիսկոպոսներու անուանումի գործին մէջ, Ռոնքորտան ալ պիտի դադրի, և Եկեղեցիին ու Պետութեան բաժանումը կատարեալ պիտի ըլլայ Ֆրանսայի մէջ, ինչպէս երէկ գրեցինք, Վիլհելմ կայսր Գապին մօտ իր դեսպանին միջոցաւ իմացուց Բամբըլլա կարդինալին թէ չընդունիր որ Իտալիոյ մայրաքաղաքին մէջ կաթոլիկ տարբեր խանդավառ ցոյցեր ընեն իրեն իր առաջիկայ ուղեւորութեան առթիւ հակաթրանսական զգացում յայտնելու նպատակաւ։ Ն. Վեհ. հափառութիւն, որ արդէն կաթոլիկ կրօնքին ալ չի պատկանիր, չխորհիր այդ ցոյցին, և զուտ ներքին խնդրի մը համար Գերմանիոյ դէմ խօսք խառնել չուզեր Բարիզի մէջ։ Գերմանիա միւս երկիրներուն պէս կը թոյլատրէ ճիզուիտներուն և միւս կաթոլիկ միաբանութիւններու հաստատումը, բայց բողոքական երկրի մը մէջ, ինչպէս է Գերմանիա, անոնք բրոթեստանտ ընելու սեւէ դիւրութիւն չունին արդէն, և անհատաբար միայն կրնան բնակութիւն հաստատել հոն։

* Զինաստանէն եկած լուրերը նպաստաւոր չեն դարձեալ։ Եւրոպական Տէրութիւնք երկրորդ անգամ ըլլալով պիտի չպարտաւորուին արդեօք Զինու հետ գործ ունենալ, թողլով իրենց եւրոպական գործերը։ Այս է նորէն օրուան խնդիրներէն մին մեծ Տէրութեանց դիւանագիտութեան մէջ։ Շփոթութիւններու լուրերը անպակաս են Զինու ներսերը։ Հռչակաւոր Դուան եղեռնագործ զօրավարը, որ 1900ի խռովութիւններուն պարգլուխն էր, և ապա անպատիժ կրցաւ չինական թաթարիստան փախչիլ, հիմա դարձեալ գործունէութեան մէջ է, և. և.։ Վերջապէս պարապ տեղը չէ որ ամերիկեան կառավարութիւնը սկսած է ամրացնել Բեքինի իր դեսպանատունը, միւս դեսպանատուններուն պէս հաստատուն վիճակի մը, ինքզինք ի հարկին պաշտպանելու վիճակի մը վերածելու համար, մինչեւ որ Դիէնձինէնն դէպ ի հիւսիս եւրոպական օգնութիւնները հասնին։

* Անգլիոյ պատերազմական նախարար Մր. Պրոտրիքի զինուորական ծրագրին վիճաբանութեան ճիրդ տալ միջոցին չատ պղտեցութիւն ըրաւ փորձ զօրավար Մաքտոնալտի անձնասպանութիւնը. վատթար յանցանքի մը զգացուցած որանեղութեան հետեւանքով։ Պօէրական պատերազմին միջոցին չատ յեղյեղուեցաւ զօրավարին անունը. առաջին գիներուն վրայ կ'երեւէր միշտ, և օր մը նոյն իսկ դիտել տուին անգլիական լրագիրները թէ զօրավար Մաքտոնալտի զօրաբաժինը միակը եղաւ որ պարտութիւն չկրեց Պօէրներէն։ Զգուելի յանցանքին լուրը անուշադրութիւն գործեց Անգլիոյ բոլոր զինուորական շրջանակներուն մէջ։ Իր անձնասպանութեան ընդարձակ պարագաները պատմուած են այսօրուան մեր «Արտաքին» բաժնին մէջ։

ՇԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ՊԱԼԸՔԼԸԻ ՄԷՋ

ՍԱԿԱԳԻՆԻ ՄԸ ՊԷՏՔԸ

Սա Պալըքլիի սրճարանը ա՛լ անտանելի կը դառնայ. օր նոր շահատակութիւն, խայտառակութիւն նոր այդ գերեզմանոցին մէջ, ուր մարդիկ կ'երթան իրենց սիրելիին դիակը հողին յանձնել և անկից ետք ալ կա՛մ ենթարկուիլ սրճեփ ըսուած արարածին կողոպտուքներուն և կա՛մ կռուիլ, կռուրթիլ ու ատիկանութեան հետ գործ ունենալ։

Մինչեւ ե՞րբ ասիկա. ասով քանի՞ հեղ է որ կը զբաղինք քաղաքէն դուրս գտնուած այդ տեղին մէկ մարդու

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

ՃԱԲՈՆ.— ԷԼԻԶԱՊԷԹ ԹԱԳՈՒՀԻՆ Արդի Ճաբոնի ամենէն նշանաւոր հասարակութիւններէն մին է իր առեւտրական նաւատորմը։ Երբ Ճաբոն դեռ բացուած չէր արտաքին վաճառականութեան առջեւ, երկարաւոր ճամբորդութիւններու համար չոգենաւերու չինութիւնը արգիլուած էր ըստ այն վարդապետութեան թէ Ճաբոն պէտք է կղզիացած մնայ իրեն մէջ։ Բայց հիմա ծովային շարժումը հզօր թռիչ մը առած է։ Վերջին վիճակագրութիւններուն նայելով, Ճաբոնի նաւահանգիստները մտնող չոգենաւերուն թիւը 6040 է, 10 միլիոն 879,736 թոն տարողութեամբ, որոնց 2042ը ճաբոնական դրօշ կը կրեն, 3 միլիոն 861,659 թոնս տարողութեամբ։ Առագաստանաւերուն թիւն է 1449, որոնցմէ 709ը ճաբոնական, 61,203 թոնս տարողութեամբ։ 1870ին Ճաբոն 35 չոգենաւ միայն ունէր, 1885ին 461 ունէր, 35,975 թոնսնոց, 1900ին, ճաբոնական չոգենաւերուն թիւը բարձրացաւ 1,321ի։ Խոշոր փոխադրանաւերու ճաբոնական ընկերութիւնը, որ 22 միլիոն ենէն (44 միլիոն մարք) դրամագլխով կիմնուեցաւ, ինք միայն ունի 220,000 թոնս տարողութեամբ նաւատորմ մը։ Եւրոպական գիծին յանկացուած են 12 չոգենաւ, որոնք ամիսը երկու անգամ կը բանին Հանկ-Քոնկի, Շանկայի և Սքէդզլի միջեւ, Թոպէի, Մոժիի, Եոքոհամայի, և Վիքդորիայի ճամբով։ Աւստրալիոյ գծին յանկացուած են 3 չոգենաւ, որոնք ամիսը անգամ մը կը բանին Եոքոհամայի, Թոպէի, Մոժիի, Նակազաքիի, Հանկ-Քոնկի, Մանիլայի, Թըրզատ-Այլէնտի, Դաուսվիլի, Սիտնէի և Մէլպորնի միջեւ։ Գոմպայի (Հնդկական) գծին յանկացուած են երեք ճեպընթաց չոգենաւ։ Առոնցմէ զատ, ընկերութիւնը հետեւեալ գիծերուն վրայ չոգենաւ կը բանեցնէ. Եոքոհամա-Շանկայ, Թոպէ-Սիմոնոզէքի ճամբով, Նակազաքի (չաբաթը անգամ մը), Թոպէ-Վլատիվոստոք (ամիսը երկու անգամ), Թոպէ-Բորէաս-Զինատան, (Թոպէ-Դիէնձին), Թոպէ-Նիուչուանկ (ամիսը երկու անգամ), Թոպէ-Օդաբն (Եէսօ), Թոպէ-Բիլուսկի (Ֆորմոզա), Մոժի և Մոժի-Նակազաքի ճամբով, ամիսը երկու անգամ։ Գալով նաւուղէջներուն, անոնք ա՛նքան ուժան են որ եւրոպական մրցումէ չի վախցուիր բնաւ. չոգենաւերուն մեքենաները, նիւթերը առաջին կարգի են։ Ճաբոնը ամբողջ առեւտրական աշխարհին կապող այս չոգենաւերը մեծ կարեւորութիւն ունին այդ Տէրութեան տնտեսական շահերուն համար։ Բայց ի դէպ պատերազմի մասնաւոր, ա՛նքան լաւ կազմակերպուած նաւատորմիղ մը թանկագին արժէք ունի, և ասիկա յայտնի է այն ինքնավստահութենէն, զոր Ճաբոն ցոյց տուաւ Զինատանի հետ վերջին կռիւներուն միջոցին։

* * Անցեալ Դշ. Մարտ 24, Անգլիացիք ծանեցին իրենց մեծանուն թագուհիին՝ Էլիզապէթի մահուան երեք հարիւրամեակը։ Այդ ժամանակէն մինչեւ այսօր ո՛րքան մեծ փոփոխութիւն անգլիական ազգին բարքերուն, սովորութիւններուն և, ամենէն աւելի, անոր երկրակալութեան մէջ։ Բայց պէտք է դիտել թէ Էլիզապէթի ժամանակ ցանուեցան սերմերը այն մեծ կայսրութեան, ինչպէս է այսօր Մեծին Բրիտանիոյ կայսրութիւնը։ Բողոքականութիւնը նոյն թագուհիին օրով պետական կրօնը եղաւ Անգլիոյ, անոր թագաւորութեան միջոցին էր որ հաստատուեցաւ խիզախ ուղեւորներ ծովերէն անդին անգլիական դրօշը կը պարզէին կղզիներու և ցամաքներու վրայ։ Շեյքսպիր մարմնացուցին է էլիզաբէթեան դարուն՝ ամէն տեսակէտով, և երբ Շեյքսպիրին անունը կուտանք, որուան կ'ըլլանք արդէն հզօր ժամանակամիջոց մը մարդկային պատմութեան մէջ։ Էլիզաբէթի օրով ջախջախուեցաւ Սպանիոյ գաղթային մեծ այժը, ինչպէս նաեւ անոր զօրաւոր նաւատորմը, և Արմատայի պարտութենէն վերջ ծովերու տիրապետութիւնը անցաւ Մեծին Բրիտանիոյ։ Ուստի տարօրինակ չկայ որ էլիզաբէթեան շրջանը դարաշրջան մը է անգլիական պատմութեան մէջ։ Նոյն շրջանին բնաւորութեան վրայ բարձրաբարձրաւ կը խօսին հետեւեալ անուններ, Սըր Ֆրանսիս Տրէյք, Սըր Ռիչարտ Հաքինս, Սըր Մէրտին Ֆրոպիշըր, Սըր Բոպէրդ Տրաւի, և Ռիչարտ Հէքլիւդ, որոնց աշխարհագրական ուղեւորութիւնները նշանաւոր են։

Վաճառականութեան զարգացումը, և հողային սեփականութիւններու տարաբաժանումները, միեւնոյն ժամանակ տեղի ունենալով, ծնունդ տուին միջակարեար դասակարգի մը, որ Անգլիոյ ներկայ զօրութիւնն է, և որ արդէն Էլիզաբէթի մահուան թուականին սկսած էր մեծ կարեւորութիւն ստանալ։ Այդ միջակարեար դասակարգին (Էնտֆ) մտ սկսաւ կամաց կամաց աճիլ ուրիշ դասակարգ մը, երկրագործ կամ փոքր հողատէր դասակարգը, որ վերջին պատերազմին մէջ Անգլիոյ տուաւ վարժ գունդեր, աշխոյժ ձիաւորներ։

ԶՕՐԱՎԱՐ ՄԱՔՍՈՆԱԼՏԻ ԱՆՁՆԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆԸ.—Անգլիական բանակին պետերէն մին զօրավար Մաքսոնալտ (տես երէկի «Մանզումէ») Եշ. անձնասան եղաւ րիվոլվէրի հարուած մը տալով իր ալ քունքին Ռէժինա Օդէլին մէկ սենեակին մէջ, ուր իջած էր հինգ օր առաջ Լոնտոնէ գալով։ Նախորդ առաւօտուն հեռագիր մը բերին իրեն։ Քիչ մը ետքը, սպասաւոր մը զօրավարին սենեակը մտնելով տեսաւ զայն փռուած թիկնաթոռի մը վրայ, ճակատը ծակուած, ոտքին տակն ալ րիվոլվէր մը։ Բժիշկ մը և ոստիկանական քննիչներ մը, փութով կանչուելով, մահը միայն կրցան հաստատել։ Մարմինը անկողնին վրայ տարածուեցաւ և իմաց տրուեցաւ Անգլիոյ դեսպանատունը, ուր յանձնուեցան սեղանի մը վրայ գտնուած երկու տոմսեր։ Լոնտոնէ հետեւելը կը հեռագրեն Ֆիկարոյի այս անձնասանութեան պատճառներուն համար.—Զօրավար Մաքսոնալտ զոհ եղաւ իր կիրքերուն։ Սէյլանի ծովային դեռատի պաներուն հայրերը կառավարիչին բողոքեցին զօրավար Մաքսոնալտի խեղդել ասվորութիւններուն համար։ Այն գանգատներուն հետեւանքով զօրավարը Լոնտոն եկաւ իր բարեկամներուն խորհուրդ հարցնելու համար, չուզեց Սէյլան դառնալ պատերազմական խորհուրդին ենթարկուելու։ Շատ ողէկ գիտէր թէ իր պաշտպանութիւնը անկարելի էր։ Անցեալ շաբթու պատերազմական Պաշտօնարանին մէջ լսելով հեկեկալով յայտարարեց իր հին զինակիցներուն թէ չէք կրնար Սէյլան դառնալ։ Սակայն հրապայուեցաւ իրեն անմիջապէս Սէյլան դառնալ։ Հետեւաբար Անգլիայէն մեկնեցաւ անցեալ Շաբթ. օր ձեւացնելով Մարսիլիա երթալ Արեւելք մեկնող չոգենաւը նստելու համար։ Հոն սպասեց յուսալով որ պատերազմական Պաշտօնարանը իրեն գթալով միջոց պիտի գտնէ գործէն քաշուելու լուռ ու մունջ և բանակէն մեկնիլ իր ատիճանով և թոշակով, որովհետեւ հինգ փարա չունէր։ Բայց ոչ, Մաքսոնալտ այս առաւօտ, Դշ. Պատերազմական Պաշտօնատան կողմէ վերջնագիր մը ընդունեց, հրամայող անմիջապէս Սէյլան մեկնիլ, եթէ ոչ բանակէն պիտի վռնտուի։» Ուստի, կէս օրէ վերջ ժամ մէկին Ռէժինա ազնուապետական Օդէլին սպասաւորները հրազէնի պայթիւն մը լսեցին սենեակներէն մէկուն մէջ։ Վազեցին։ Դուռը բացին։ Գետինը փռուած էր մարմին մը անկենդան։ Գլուխը, որ թեթեւակի հակած էր թիկնաթոռի մը վրայ, կապարի գոյն տուած էր արդէն, աղ քունքին վրայ կարմիր ծակ մը։ Իր կարկամած ձեռքին մէջ զօրավարը խաղար րիվոլվէր մը բռնած էր, որուն փողը դեռ տաք էր։ Մահը վայրկենական եղած էր։ Բարիզի անգլիական դեսպանատունը իսկոյն ընդծովեայ հեռագրութիւնով իմացուց Լոնտոն, պատերազմական Պաշտօնատունը։ Մեռեալին սենեկին մէջ գտան միայն «Նիւ Եորք Հերըլտ»ի մէկ թիւը, առաջին էջին վրայ զօրավարին լուսանկարը, և օրուան «Մաթէն»ին թիւը, բացուած այն սիւնակը, ուր արտատպուած էր «Թայմզ»ի ծանրակշիռ հեռագիրը որ կը ծանուցնէր քննական խորհուրդի մը անուանումը։ Զօրավարին հաքէդին մէջ զանազան լուսանկարներ գտնուեցան։ Զեռք անցուցին նաև տուար թղթաբեր մը, որովհետեւ զօրավարը Բարիզ հասնելէն ի վեր ամէն օր բազմաթիւ նամակներ կ'ընդունէր Անգլիայէն և արտասահմանէն։ Քիչ դաւրս կ'ելնէր, ընկերութեան կամ սրահներու մէջ բնաւ չէր երեւեր և երկար ժամեր փակուած կը մնար իր սենեկին մէջ, աչքէ անցընելով իր նամակները։ Մարմինը իսկոյն անկողնին վրայ փոխադրուեցաւ, և սենեակին դուռը կնքուեցաւ։

* * Ակովտիոյ մէջ մանաւանդ խորին սրտայուզում առաջ բերաւ Մաքսոնալտի անձնասանութիւնը։ Պիրմինկէմցի երիտասարդ մը թերթին մէջ կարդալով զօրավարին անձնասանութիւնը, ինք ալ անձնասան եղաւ գնտակ մը պայթեցնելով գլխուն։ Պատերազմական նախարարը զեկոյց մը հրատարակելով թերթերուն մէջ, կը յայտարարէ թէ հանգուցեալին ընտանիքին բաղձանքին համաձայն զօրավարին մարմինը Բարիզի մէջ պիտի թաղուի և ոչ թէ Ակովտիոյ մէջ։ (Վերջին հեռագիր մը այս յուրէն տարբեր որոշում մը կը հաղորդէ։) Իսուրտա թաղաւորը ունկնդրութեան ընդունած չէր զօրավարը։

* * Զօրավար Մաքսոնալտ աղքատիկ տղայ մըն էր, ասուելաճառի մը խանութին տեսեի կողմը ծնած։ 18 տարեկան հասակին, չուխայի խանութը ձգեց և Աֆղանիստան մեկնեցաւ, և Լորտ Բոպէրդսի բանակին մէջ մտաւ։ Իր քաջութեամբ և յանդգնութեամբ աշխարհի հիացում ազդեց և քանի մը տ'ոս ենթասպայ եղաւ փայլուն քաջութեան մը համար։ Երկու տարի վերջ տեղակալ էր։ Ոչ մէկ պատերազմ, ոչ մէկ արշաւախումբ չէր ըլլար, որուն մէջ իր տեղը չունենար անձնասան զօրավարը։ 1881ին Թրանսվալի առաջին արշաւանքին ժամանակ, Մէճուպէ էր։ Մինչեւ վերջին վայրկեանը դիմադրեց Պոէրներուն չանթահարիչ յարձակման, և ամէնէն վերջը գերի բռնուեցաւ։ Պոէր զօրավար Ժուպէրս, որ քաջերը պատուել գիտէր, իրեն առջեւ կանչեց այս դեռատի սպան, որ չէր ուզած անձնատուր ըլլալ, և յարգանքով վարուեցաւ անոր հետ։ Քսան տարի վերջ, պոէրական հովիտին միեւնոյն մարգագետիններու վրայ, Ժուպէրս և Մաքսոնալտ դաշնակ դէմ առ դէմ՝ պիտի գտնուէին։ Սրը Բրամբրդ Պուլլը, որ չուսախումբին վերին հրամանատար եղածին պէս, նախ և առաջ կոչում ը բրաւ զօրավար Մաքսոնալտի, որ հրդեհ կասանէն վազեց իր սկզբնական Հայլանդերներով։ Ամենուրեք կը գրանեն զայն այնուհետեւ, Մոտորբրիվը, Բասարէպէրկ, ուր ծանրագէս վիրաւորուեցաւ, և մահուն կարծուեցաւ մասնաւորապէս դաշտին վրայ, յետոյ Պլէսֆոնթէյն և ասպատակային կռիւներու բոլոր ընթացքին մէջ։ Պատերազմէն վերջ վերին հրամանատար անուանուեցաւ Սէյլանի բրիտանական զօրքերուն։ Գեղեցիկ ասպարէզի մը սխրագործ է այս։

* * Լոնտոնի բոլոր թերթերը կը զբաղին երկարօրէն զօրավար Մաքսոնալտի անձնասանութեամբ։ Լուրը երեկոյին ուշ տեսն տարածուեցաւ Լոնտոնի մէջ, և բացի խմբագրութիւններէն ակուժներէն, լուրը հանրութեան անծանօթ մնաց մինչեւ առաւօտ։ Խորին և ցաւագին յուզում պատճառեց։ Զօրավար Մաքսոնալտ Լորտ Ռիչնէրի հետ անգլիական բանակին ամէնէն ժողովրդական սպան էր և անգամին դէզերդին հանեց իր անձնասանութիւնը։ Մինչեւ ցարդ գործը խիստ գաղտնի պահուած էր, և Սէյլանի մայրաքաղաք Քոլոմպոյի մէջ միայն գիտէին թէ գործը ի՞նչ բանի վրայ էր։ Սէյլանի թերթերը ամբաստանութիւններուն վրայ խօսած չէին, և կառավարիչը չեղնորհուրեց զիրենք կառավարական պաշտօնատան մէջ։ Եւ լուրը դեռ գաղտնի պիտի մնար, եթէ Սէյլանի վարչական խորհուրդին մէկ անդամը կառավարչին հարցում ուղղած չըլլար, և լուրը Լոնտոն հեռագրուած չըլլար։ Զօրավար Մաքսոնալտ Սէյլան մեկնելէ առաջ խորհուրդ հարցուցած էր ապարապետ Լորտ Բոպէրդսի։ Ասիկա, բոլոր մասնամասնութիւնները լսելէ վերջ, յայտարարած էր անմիջապէս Սէյլան մեկնիլ և քնութիւն պահանջել, թէեւ Սէյլանի օրէնքը իրեն դէմ եղած այդ ամբաստանութիւններուն համարպատիժ չի սահմաներ։ Սակայն ամէն օր մանրամասնութիւններ կը հասնէին Լոնտոն և Բարիզ, և կ'ենթադրուի թէ զօրավարը օրաթերթերուն մէջ հեռագիրերը տեսած ըլլալով իր պաշարիւնութիւնը կորսնցուց և անձնասան եղաւ։ Անգլիոյ զինուորական շրջանակներուն մէջ ահռելաբարձ մեծ է։ «Տէյլի Նիուզ» (զաւառական) կը յայտարարէ թէ լուրը խմացող բոլոր սպաները չէին ուզեր հաւատալ։ «Այլ ևս Պուլլերի գործին վրայ մի խօսիք», բաւ սպայ մը, «այդ գործը ոչինչ է Մաքսոնալտի գործին բաղդատմամբ։ Մաքսոնալտ բանակին կուռքն էր և թէեւ մեզմէ ոմանք կը զարմանային անոր ատիճաններուն արագ արագ բարձրանալուն համար, բայց ոչ ոք պիտի հաւատար այդ տեսակ վախճանի մը։»

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ.—Դեր ծովակալ Ավէլան, որ Ռուսիոյ ծովային հանգուցեալ նախարար Դիրդովի յաջորդ կարգուեցաւ, վեց տարիէ ի վեր ռուս նաւատորմին մեծ սպայակոյտին պետն էր, և իբր այս իր նախորդին խորհրդակցին ու օգնականը եղաւ ռուսական նաւատորմին զարգացման գործին մէջ։ Դեր ծովակալ Ավէլան Թուլոն այցելող ռուս նաւատորմին հրամատարն էր, ֆրանսական նաւատորմին Քրոնշդատ այցելելէն վերջ։ Ավէլան ծովակալ ֆինանսական հին ընտանիքի մը կը վերաբերի։ Իր հայրը, որ սպայ էր ռուս բանակին մէջ, Ալեքսանդրովսքի ցամաքային սպաներու վարժարանին մէջ մացուց զայն։ Պատանին Ավէլան նախամեծար հարեցաւ նաւային ծառայութիւնը, ուր արագօրէն յառաջդիմեց։ Զանազան մարտանաւերու հրամայելէ վերջ, Գ. կարգի ծովակալ անուանուեցաւ։ 1893ին Միջերկրականի նաւախումբին գլուխը գտնուեցաւ։ Երկու տարի վերջ, ընդհ. Սպայակոյտին օգնական պետ անուանուեցաւ, և տարի մը վերջ, պետ Սպայակոյտին։ 1897ին դեր ծովակալի ատիճանին բարձրացաւ։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱ.—Ուաշինկթընի գերման դեսպանը Բուզվէլդ նախագահին հաղորդեց Վիլհելմ կայսեր հրաւէրը, որպէս զի ամերիկեան նաւատորմը Քիլ այցելէ։ Հրաւէրը պաշտօնական հանգամանք չունէր, այլ կայսեր կողմէ անձնական խնդիր մը էր միայն։ Նախագահը խնդիրը յանձնեց նախարարաց խորհուրդին, որ հաւանութիւն չտուաւ այն պատճառաւ թէ նաւատորմին պայմաններուն համար տարբեր կարգադրութիւններ եղած են։ Պիտի հրատարակուին կայսեր հեռագիրը, ինչպէս նաեւ նախագահին պատասխանը։

* * Պերլինի ամերիկեան դեսպանը Գերմանիոյ արտաքին գործոց նախարարին յանձնեց Մր. Հէյի պատասխանը Վիլհելմ կայսեր հրաւէրին։ Պատասխանը Բուզվէլդ նախագահին շնորհակալութիւնը յայտնելով հանդերձ, կ'ըսէ թէ նաւատորմին պայմանին է միայն ռազմափորձ կատարել առանց եւրոպական ցամաքին մօտենալու, միայն Ազորեան կղզիները պիտի երթայ։ Պերլինի մէջ չատ լաւ տպաւորութիւն չբրաւ ասիկա։

ՄԵՆԱՄԱՐՏԸ ԱՒՍՏՐԻՈՅ ՄԷՋ.—Մենամարտի դէմ կազմուած դաշնակցութեան վարիչ մասնախումբը իր պատասխանը հրատարակեց այն չրջաբերականին որով պատերազմական նախարարը կ'արգիլէ բռնակին սպաներուն այդ դաշնակցութեան մասնակցիլը։ Մասնախումբը կը յիշեցնէ թէ մենամարտը ապօրինի է։ Դաշնակցութեան անդամակցած են Աւստրիոյ ամէնէն պատուաւոր և ամէնէն յարգի անձնաւորութիւնները, ինչպէս կոմս Թաուֆլէյ Թուն, Պառոն Խլուէպի, ասպետ ֆոն Պիլինքի, Պառոն Պիլոֆհաուզէն։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆԸ.—«Գրանտարա» կ'իմանայ թէ բանակցութիւններ կը կատարուին ռուս կառավարութեան և ֆրանքֆուրտի սեղանաւորներու խմբակի մը միջեւ 500 միլիոն ֆր. ռուսական նոր փոխառութեան մը համար 4% տոկոսով։ Եթէ բակը գ'ուզէ որ փոխառութիւնը աշնան հրապարակ ելնէ, և գերման գէլխաւոր սեղանաւորները մասնակցին։

ՊՕԷՐ ԱՁԳԻՆԵՐԸ ԵՒ ՈՐԲԵՐԸ.—Բրեդորֆիի մէջ բանակցութիւններ կը կատարուին հոլանտական եկեղեցիին երէցներու և կառավարութեան ներկայացուցիչներու միջև պոէր այրիներուն և որբերուն դրամական նպաստ ընելու նպատակաւ։ Անգլ. կառավարութիւնը դրամ պիտի տայ նախորդ պոէր զօրավարներուն, որոնց չքաւ արդէն դրամ կայ, որպէսզի երկրագործական և արհեստային դպրոցներ հաստատուին անհայր տղայոց համար։ Այրիները պիտի հաստատուին հողագործական կեդրոններուն մօտ։ Իւրաքանչիւրին պիտի տրուի երկու տարուայ ռոռգուած հող, չոր հող, ոչխար, հաւ կամ այծ պահելու համար։ Տըլարեյ, Պոթա զօրավարները և Մ. Շալչ Պիւրկըր պիտի խորհրդակցին Եւրոպայի մէջ իրենց հաւաքած դրամին մէկ մասը այդ նպատակին համար։

* * Սպիտակամորթ մը, իր կինը և տղան, երեք ագարակ մը կ'երթային, ամուսինը քիչ մը հեռացաւ։ Երկու տուիծներ կինը և տղան տարին և լափեցին։

ՋԻՆԱԿԱՆ ՆՈՐ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆԸ ռուս կառավարութեան երաշխաւորութեամբ, չինական նոր փոխառութիւն մը հրապարակ պիտի ելնէ Պրիւսէլի, Ամստէրտամի և Բարիզի մէջ մայիսի կիսուն, ութ միլիոն անգլ. ոսկի, որ պիտի գործածուի Մանչուրիոյ մէջ երկաթուղիի նոր գիծերու չինութեան։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ.—Ամերիկացիք միաք ունէին թղթի վրայ Լիզպոնը ռմբակոծել ռազմափորձի նպատակաւ, և Բորթուկալի կառավարութիւնն ալ համաձայն տուած էր։ Բայց բորդուկէզ թերթերը անսպատ լեզու գործածելով, ամերիկեան կառավարութիւնը ետ առաւ իր որոշումը։

ԼՐՏԵՍՈՒԹԻՒՆ.—Աւստրիոյ լեհական իշխանութիւնները ձերբակալած են Տր. Օսլինսքի լրտեսութեան ոճիրով։ Հարցաքննութիւնը կը շարունակուի։ Վիեննայի ոստիկանութիւնը լրտեսական գործակալութեան մը հետքը ձեռք ձգած է։ Երեք զինուորական անձնաւորութիւններ ձերբակալուած են այդ գործին մէջ մաս ունեցած ըլլալու մեղադրանքով։

ԳԵՐՄԱՆ ԿԱՅՍԵՐՈՒՀԻՒՆ ձիէն իյնալուն վրայ հետեւեալ պարագաները կը հեռագրեն Պերլինէն, Ինկողը ձին է, կայսրուհին ալ հետը քաշելով։ Անկումը խիստ եղաւ գետինին խորտուբորութեան պատճառաւ։ Վիլհելմ կայսր իսկոյն օգնութեան փութաց, իր ձիէն վար ցատկելով։ Իսկոյն հեռաձայնով բժիշկներ կանչուեցան։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՐԼԻՆ, 29 Մարտ.— Գերման կայսրուհին հանգիստ գիշեր մը անցուց։ Իր առողջական վիճակը գոհացուցիչ է։

—Այս իրիկուն մեծ հացկերոյթ մը տրուեցաւ աւստրիական դեսպանատան մէջ։ Ներկայ եղան Վիլհելմ կայսրը աւստրեւմանեան համազգեստով, իր երրորդ որդին Առաւլերտ իշխանը, Արտաքին գործոց նախարար Պառոն Իրիխոֆէն, պալատական բազմաթիւ ատիճանաւորները և դեսպանական մարմինը։

—Կայսերական հրամանագրի մը համաձայն, Ռայխսթակի ընտրութիւնները Ճունիս 16ին տեղի պիտի ունենան։

ՆԱԲՕԼԻ.— Գերման վարչապետ Կոմս Պիւլով հոս հասաւ և Օսբրէնդ ուղեւորեցաւ։

ՆԻԻ ԵՈՐՔ.— Անկարգութիւնները տարածուեցան Նիքարակուայի արեւմտեան նահանգներուն մէջ։ Կացութիւնը ծանր է։ Ապատամբները Նիքարակուայի լիճին մէջ ճամբորդող երկու չոգենաւ գրաւեցին, Ագլոնտանի հետ հաղորդակցութիւնները կարուցին և կրանատայի գաւառը ապատամեցին։

ԲԱՐԻԶ.— Այսօր տեղի ունեցած թաղապետական ընտրութեանց մէջ, նախարարական բոլոր ընտրելիները ընտրուեցան։

—Ներկայոյս աւարտեց ելմացոյցին քննարկումը, որուն ընդդ. գումարը կը հասնի 3 միլիառ 526 միլիոն ֆր.ի։ Երեսփ. Ժողովը վաղը պիտի վիճարանի այն փոփոխութիւններուն վրայ զորս ներկայոյս մացուց ելմացոյցին մէջ։ Կ'ենթադրուի թէ Երեսփ. Ժողովը պիտի ընդունի զանոնք, նոր յապաղման մը պատճառ չըլլալու համար։

ՊԵՐԼԻՆ.— Կայսրուհին թեւին վէրքը բուժուելու վրայ է։ Կայսրուհին իր ամուսնոյն պիտի ընկերանայ Իտալիա։

ԷՏԻՆԳՈՒՐԳ.— Բաղաքը կը պատրաստուի հոյակապ յուզարկաւորութիւն մը ընելու զօրավար Մաքսոնալտի։

ՀՌՈՄ.— Կը հաստատուի թէ Եւմական նախարար Մ. տի Պրոլիո, երբ Երեսփ. Ժողովը վերաբացուի, ծրագիր մը պիտի մատուցանէ, պետական պարտաթղթերուն տոկոսը 4½%էն 3½%ի իջեցնելու համար։

ԹԷՎԱԾԻՀԱԹ

Հիւսնի խրամէթ վէ սատագաթլար միւքեռֆաթէն Օլոնիա միւֆթիսի Անմէտ Ռիֆաթ էֆէնտի իլէ Թարիգի հալվէթիէ մէշիխիսինէն Շեյխ Սէլիմ էֆէնտիէ իւչիւնճի ռիւթպէտէն Մէհիտի Սալիհէ թէվճիհ պուրուլմուշ տըր։

ՆԸՇԱՆ

Հիւսնի խրամէթ վէ սատագաթլարընա միւքեռֆաթէն Օլոնիա միւֆթիսի Անմէտ Ռիֆաթ էֆէնտի իլէ Թարիգի հալվէթիէ մէշիխինէն Շեյխ Սէլիմ էֆէնտիէ իւչիւնճի ռիւթպէտէն Մէհիտի Սալիհէ թէվճիհ պուրուլմուշ տըր։

ՆԵՐՔԻՆ

ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ.—Երէկ Մուհարրէմի մէկը, և արբական 1321 տարին առաջին օրը ելլելով բոլոր նախարարները և պետական բարձրատիճան պաշտօնատարները կայս. Պալատ երթալով իրենց շնորհաւորութիւնները մատուցին։

—Եգիպտոսի Խեդիվը, Մէջլէսի Էմիրը, կուսակալները, զօրաբանակներու հրամանատարները և օտար երկիրներ գտնուող օսմ. դեսպանները շնորհաւորական հեռագիրներ ուղղեցին կայս. Պալատ։

—Օտար տէրութեանց վեհապետները, տարեգլուխի առթիւ, շնորհաւորական հեռագիրներ ուղղեցին Վեհ. Սուլթանին։

—Հպատակ հատարկութեանց հոգեւոր պետերը, դեսպանատանց Ա. թարգմանները և տեւական ու տեղանաւորական մեծ հասատատութեանց բոլոր անօրէնները կայս. Պալատ երթալով, իրենց շնորհաւորութիւնները մատուցին։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.—Սոֆիայէ կը ծանուցուի թէ Մ. Իվան Կէչով չէ քննդունած նոր գաղիւճ մը կազմելու պաշտօնը։ Զրոյցի մը նայելով, Մ. Տանէվ իշխանին կողմէ պիտի հրաւիրուի վերակազմել զայն։ Եթէ չյաջողի, իշխանը առժամայ նախարարութիւն մը պիտի կազմէ բոլոր կուսակցութիւններու մասնակցութեամբ։ «Վէչէրնա Բօսդա» կ'ըսէ թէ Մ. Կէչով կը մերժէ կազմել դահլիճ մը ուր գաւառի հանրօգուտ չինութեանց նախկին նախարար Մ. Բռով, որ իշխանին պաշտպանն է։

* * Պուլկարիոյ և եւրոպական նաւահանգիստներուն միջեւ կանոնաւոր առեւտրաշրջանաւային երթեւեկութիւնը մինչեւ ցարդ կը կատարէր գերմանական ընկերութիւն մը որուն տարեկան վարկ մը կուտար Պուլկար կառավարութիւնը։ Պուլկարիոյ և Ֆրէսինէ ընկերութեան միջեւ կատարուած բանակցութիւններուն հետեւանքով, ընկերութիւնը Սոֆիայի ֆրանսական գործակատարին աշակցութեամբ յանձն առաւ կանոնաւոր երթեւեկ հաստատել պուլկար նաւահանգիստներուն և Մարսիլիոյ միջեւ, և պուլկար կառավարութիւնը կարեւոր նպաստ մը պիտի ընէ տրամադրած վճառքներուն թոնոյի թիւին վրայ։ Այս հիմերուն վրայ ատորագրուած դաշնագիրը ընդունուեցաւ Սոպրանիէին կողմէ։

ԹՈՒՐԳԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ.—Ա. թէնքի թերթերը կը գրեն թէ, Հելլէն կառավարութիւնը հրահանգած է Սելանիկի, Մանասթիր և Գոսովայի իր հիւպատոսներուն որպէս զի խրատեն տեղին հելլենահպատակները, իմաստուն և օրինակելի ընթացքի մը հետեւելու։ Նոյնպէս հրամայուած է Թեսալիոյ իշխանութեանց, հոն բնակող պուլկարներուն վրայ հսկելու։

—Հազարապետ Մանուսօրալը քննիչ անուանուեցաւ սահմանագրութիւնի զօրքերուն, որոնք պաշտօն ունին հսկել կասկածելի անձերու խուզարարական ընթացքին վրայ և ձերբակալել սահմանագրութիւնը անցնիլ փորձողները։

ՀԵԼԼԷՆ նոր դեսպան Մ. Կրիքորիս հանդիսաւորապէս մեկնած է Գահիրէէն և ուրբաթ օր հասած է Ա. թէնք։

ԲՈՐԹՈՒԿԱԼԻ Ամալիա թագուհին իր տղոց հետ «Ամէլիա» զբօսանաւով Ալէքսանդրիա հասած է մարտ 7ին և ընդունուած է տեղին Բորթուկէզ հիւպատոսին և գաղթականութեան կողմէն։ Թագուհին իրիկունը ներկայ գտնուած է Իտալացի հռչակաւոր կատարկերգակ Նովէլլիի ներկայացումին և հետեւեալ օրը մեկնած է Գահիրէ։

ԱՐԳԻԼՈՒԱԹ ԸՄԲԵԼԻՆԵՐ.— Նկատելով որ Եւրոպայէն բերուած կարգ մը ըմպելիներ՝ քոնեաք, ռում, ոպպէնի, պէնէդիքթին, վերմութ, ամէր, ֆերնէթ էլն. հակառողջիկ նիւթեր կը պարունակեն, ատոնց պիտակները ու վաճառանիշները զրկուեցան պէտք եղած տեղերը արգիլելու ատոնց մուտքը։

ՀՆԱԳԻՏԱԿԱՆ.— Կայս. Իրատէ մը արտօնեց գերմանահպատակ Մ. Պոշը և Մ. Հանձէլը, Սիւրիոյի և Պէյրութի մէջ պղտմեր կատարել, կայս. թանգարանին հաշուոյն։

ՀԻՍԱՐ գունդերուն համար Սըվազի նահանգէն 900 զինուոր ընտրուած են, որոնք Պոլիս պիտի գան մօտերս։

—Ագչէհիրի մէջ 19 ձի գնուեցան։

—Կայս. Սարաճանէն ուարտած է 1200 թամբերու և 500 գօտիներու չինութիւնը։

ՊԱՇՏՕՆԱԳԻՍ կը հերքուի «Մունիթօռի այն լուրը թէ, Բաղաքապետութիւնը կեղծամշկի չինուկ յանձնարարած է Բարիզ, որովհետեւ կայս. մարէրեարանական հաստատութեան պարտատած չինուկը լիապէս կը բաւէ և ամէն բուժիչ հանգամանք ունի։

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ժողովրդը ուզերձ մը ժառանգանելով յաս Կայս. Գահոյից, երախտագիտութիւն յայտնած է՝ իր անդորը ու երջանիկ կեանքը աւելի ապահովելու նպատակով ձեռք առնուած միջոցներուն համար, յուսալով որ ամէն ոք իր գործովը կը զբաղի և միշտ բարեմաղթութիւններ կ'ընէ Վեհ. Սուլթանին համար։

—Նախարարաց Խորհուրդին որոշմամբ, որ վաւերացած է կայս. Իրատէով, Գոսովայի ու Մանաստիրի նահանգներուն կեդրոններուն մէջ հաստատուելիք Օսմ. Պանքային ճիւղերէն մէկը ձրի պիտի հաստատուի, իսկ միւսն ալ 1000 ոսկի նպաստով, ինչպէս եղած է Սըվազի նահանգին համար։

—Մարթինեան 660 հրացան, 354 քարակիներ, 560 ռիվոլվէր և համազգեստներ ղրկուած են Սկիւտարի, ոստիկանական ուժերուն գունդերուն համար։

—Օսմանիէ գաւառակին մէջ (Գոսով) վերջերս Արեւան ելած պուլկար ապատամբները ձերբակալելու գործին մէջ քաջութիւն ցոյց տուող օսմ. երկու սպաներ, հարիւրապետ Հաճի Հասան էֆ. և Միւրազիմ Ահմէտ Համաթ

էֆ., սարիճանի բարձրացում տացան, և պատանդնեռով ու չքանչանով եւս վարձարուելէ զատ, իբրեւ բարձրագոյն շնորհ՝ Ա.ը 30 և Բ.ը 20 ոսկի տացան։

—Լարիսայէն կը հեռագրեն թէ Աթէնքէն հոն ժամանող 10 Պուլկարներ որոնք սահմանագլուխը կ'անցնէին, ձերբակալուած են։ Ատոնց պետն է Եորկի Խրիսթօ։ Կ'ըսուի թէ Թեսալիոյ մէջ Լազար անուն անձի մը հետ սպառազէն ուրիշ խումբ մը պահուրտած է։ Ձերբակալուած սպառազէնները ընդհանուր դատախազութեան պիտի յանձնուին։

—Վոլոյէն կը հեռագրեն թէ Սուբլիի կողմը 5 հոգիէ բաղկացած աւազակախումբ մը լեռը տարած է հարուստ անձ մը և զինուորներ ղրկուած են զանոնք հալածելու։

—Ընդհ. քննիչին հրամանով, պաշտօնանկ եղաւ Բրէյովայի գաւառակին զինուորական տուրքերու հաւաքիչը, ուրիշ հաւաքիչ մը։ ոստիկան-զինուորներու տանտպետ մը, որոնք յանդգնած էին տպօրէն կերպով տուրքեր հաւաքել, ժողովուրդէն ձրի ուտելիք և իրենց ձիերուն համար ալ կեր պահանջել։

ԳԱԱԹԷՄՈՒՆԻի հնահանգին անտառներու ընդհ. քննիչ կարգուեցաւ Սարուխանի ու Այդընի գաւառներուն անտառներու քննիչ Բէյզի էֆ.։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԿԱՍԿԱՎԵԼԻ ԽՆԴԻՐ ՄԸ. — Մարսիլիայէն կը գրեն թէ «Էնտիւսթրիա» անուն Օսմ. եռակայմը Ֆիւմէէն հոն հասած է։ Այս նաւը Ֆիւմէէն մեկնելէն քանի մը օր ետք, նաւապետը Ֆազուլիյ յանկարծօրէն կը յիմարանայ և կը սկսի սոսկացնող ընթացք մը բռնել նեղելով ամէնքն ալ։ այնպէս որ նաւինները կը սարսափին զայն կալանդել։ այս յիմարութիւնը մինչեւ ամսուան գոյն մը ունէր, նաւապետը կը մերժէր ուտել ո և է բան, որով մեռած է քանի մը օրէն։

Ֆազուլիյ 55 տարու էր և Շքոտրոցի բլլալով, Մարսիլիայի Օսմ. հիւպատոսը քննութիւն մը բացած է այս մասին, ստուգելու ճշմարտութիւնը որ պատմուածին պէս չէ գուցէ. մանաւանդ որ երկար տարիներ է վեր հակառակութիւն մը կար Բ.ին ուստրհպատակ Բէյէլի և մեռնող նաւապետին միջև։

ՀՐԴԵՀ.—Երէկ գիշեր ժամը կէսին տաներները, Էտիրնէ Գաբու, Սուլու Գուլէ փողոցին մէջ, կօշկակար Մէհմէտի չոր խոտի հիւղակէն հրդեհ մը մը ծագեցաւ, սակայն հասած օգնութեանց շնորհիւ միայն այդ հիւղակը այրեցաւ։

—Ինչպէս երէկ գրած էինք, առջի գիշեր ժամը 5ին, հրդեհ ծագելով Սկիւտար, Վանքին Պաղը, մաքի պաշտօնեայ Քերիմ պէյի տախտակէն տունէն, ամբողջովին այրած է զայն։ Հրդեհը ծագում առած էր տան ներքեւը գտնուած սրճարանէն։

ՈՃԻՐ.—Կէտիք-Բայա բնակող ապահովագրական ընկերութեան մը քով պաշտօնեայ Յակոբ, առջի օր Մէրճանի մէջ կռուի մը հետեւանքով գլխէն վիրաւորեց Զիւմպիւլլիւ Խանի «օտապշի»ն Զաքէոսը և ձերբակալուեցաւ։

ԱՖ. ԳԱՐԱՀԻՍԱՐի երկրագործական պանքային հաշուակալ Ֆաթիհ էֆ. դատաստանի ենթարկուեցաւ 200,000 ղրուշ իւրացուցած բլլալուն համար կեղծ գրութիւններով։

ԴՈՂ ԱՐԿԱԿԱԼԸ.— Ոստիկանութիւնը հետքերը գտած է Իզմիրի թաղապետութեան արկղակալ Հաֆզ Մէհմէտ էֆ.ի որ ինչպէս յայտնի է 1109 ոսկի առնելով Օսմ. Պանքայի դրուած գումարէն, փախած էր։ Այս մարդը որ արդէն երկու կին ունէր, այս անգամ աւտարիացի հրէուհիի մը ընկերացութիւնովը կրցած է Աթէնք մեկնիլ, ուրկէց Իտալիա անցած է. բայց հոն իր = նղը յայտնի չէ։

Ը.ՆԴՀԱՐՈՒՄ. — Բանթալէոնի «Բուլմէլի» չոգէնաւը Իզմիրի նաւահանգիստին մէջ զարնուեցաւ Ռէժիի մէկ չոգեմակոյկին, որ վնասուեցաւ ծանր կերպով։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ՊԱՐՏԻԶԱԿԻ ՀԻՆ ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏՈՒՆԸ

Ժամանակէ մը ի վեր գիւղիս Ազգ. բաղնիքին յատկացուելիք ջուրի խնդիրը արդէն վերջացած՝ ուրիշ խնդիր մը ևս մէջտեղ ելած է այս օրերուս, այսինքն՝ հին գերեզմանատան սրճարան-զբօսավայրի վերածուելու խնդիրը, ինչպէս «Մանզումէ» օգտակար օրաթերթը իր 576 թիւին Պատրիարքարանի բաժնին մէջ հրատարակած էր։

Այս լուրը, կ'ըսէ «Մանզումէ» «Քիչ մը զարմացումով է որ կը հրատարակենք, քանի որ չենք կրնար խելք հասցնել թէ՝ ինչպէ՞ս գերեզմանատուն մը զբօսավայրի կը փոխուի։» Շիտակը այս լուրը զարմանալի բլլալէ աւելի արտառոց և միանգամայն նմանը չը տեսնուած խնդիր մըն է։ Հիմակ արդէն ծառերը անկուած և սրճարան չենքն ալ սկսելու վրայեն։

Ժողովուրդը կանխաւ չէր գիտեր այս որոշումը, յանկարծ օր մը սառգուեցաւ թէ, Թաղ. Խորհուրդը ազգ. վարժարանի հասոյթին վրայ յաւելում մը ևս ընելու պարտուկաւ, որոյեր է հին գերեզմանատունը զբօսավայրի վերածելով և եօթը տարի պայմանագրութեամբ վարձակալի մը յանձնած է տարեկան 10 օսմ. ոսկի ծախքով։ Թաղ. Խորհուրդի այս փութկոտ ջանասիրութիւնը՝ յօգուտ ազգ. մանկաւարժ յոյժ գնահատելի է, ինչպէս ուրիշ ձեռնարկութեանց մէջ. սակայն աւելի լաւ ըրած պիտի բլլար, փոխանակ մեր պապերուն մարմինները հանգչող հին գերեզմանը զբօսավայրի վերածելու՝ ուրիշ վայր մը սահմանած բլլար, որ ազգ. արդէն անունով տեղեր ունի դեռ գիւղին չոլկայքը, աւելի բարձր դիրքով և աւելի մաքուր օդով։

Հին գերեզմանատան չորլը արդէն բաւական թիւով տուներ շինուած՝ հեռագրեմէ ալ շինուելու վրայ են, որոնց մէջ «ընտանիքներ կը բնակին»։ Երբ Թաղ. Խորհուրդը իր այս որոշումը գործադրէ, չատ մը անտեղութիւններ պատահելէ զատ, ուրիշներ պիտի այս պանեն զմեզ և կարգ մը խայտառակութեանց տեղի տուած պիտի բլլայ։

Տէ՛ր Խմբագիր, սրբավայր մը ինչպէ՞ս զբօսավայրի կը փոխուի, անա այս խնդիրը մեծ չփոթութիւն յարուցած է գիւղիս մէջ։ Ուստի կը փութամ տեղեկացնել ձեզ, քանի որ տակաւին ծախք եղած չէ, աւելի լաւ չը՞ներ Թաղ. Խորհուրդը ջնջել իր այդ որոշումը. և փոխանակ հին գերեզմանատան «Վերի Արտեր» կոչուած վայրը յատկացնէ զբօսավայրի, մանաւանդ որ «Վերի Արտեր» կոչուած տեղը աւելի ընդարձակ բլլալէ զատ, լաւ տեսարան մաքուր օդ, և զով ջուր ունի, մինչդեռ հին գերեզմանը տեսարանէ զատ, ջուր ալ չունի, ինչ որ է՞ն կարեւորն է։

Ս. Օ.

ԻԶՄԻՐԻ ԿԵԱՆՔԷՆ

(Թղթակցութիւն «Մանզումէ»ի)

Իզմիր, 14 Մարտ

Այս օրերս, օրուան նիւթ դարձած է տեղւոյս աղջկանց որբանոցին մէջ թոքախտին ճարակումը, որուն արձագանգը ժամանակին ուսաւ պոլսահայ մամուլը։

Մեզի համար անակնկալ մը չեղաւ այս լուրը, որովհետեւ յայտնի էր արդէն իրենց դէմքէն ու ապրելակերպէն։ Վարակուող երեք օրբուհիներէն երկուքը հիւանդանոց կը գտնուին այս պահուս ծանր վիճակի մէջ. իսկ միւսը ամսոյս հին մեռեր է Այմընի մէջ, ուր ղրկած էին զինքը օդափոխութեան համար։ Ինչպէս կը յիշուի, անցեալ տարի ալ երկու օրբուհիներ զոհ գացին այս ախտին։

Տր. Կոստան, Տր. Պուրնէդ ու քանի մը բժիշկներ հաւաքական քննութիւն մը կատարելով, պէտք եղածը ի գործ պիտի դնեն առաջքը առնելու համար այս սոսկալի ախտին, որ վտանգ կը սպառնայ չի վարակուած որբուհիներուն իսկ։

—Տէր Կարապետ վրդպ. Տէրկարապետեան կանոնաւորապէս կը շարունակէ խօսիլ իր քարոզները ի Ներկայութեան անսովոր և խուռն բազմութեան մը։ Տէր Կարապետ հայրը, ժողովուրդին խնդրանքին վրայ Ս. Զատկի տօնը հոս պիտի անցընէ և եռքը պիտի մեկնի դէպի Կիլիկիա նորընտիր Ս. Կաթողիկոսին քով։

Այս առթիւ դիտել կուտանք որ, բոլորովին անհիմն են այն բոլոր զրոյցները, իբր թէ տեղւոյս Ս. Առաքելոց հայրը չուզած բլլայ Տէր Կարապետ հօր քաղաքս մնալը։

—Թաղ. Ժողովը թեմական 5 անդամներու ընտրութեան ձեռնարկած ու հարկ եղած հրահանգները յղած է ուր որ անկ է։ Թեմական այս 5 անդամները պիտի ընտրուին հետեւեալ տեղերու համար։

Ա. Մաղնիսայ Վարի Թաղի և Վերի Թաղի. Բ. Գասապ. Գ. Այտրն, Գուլատայ և Սիւգէ. Դ. Նազիլի, Տէնիզլի. Ե. Ագչէհիր։

—Ուրախութեամբ կը լսենք որ տեղւոյս ծանօթ ազգայիններէն հանգուցեալ Պետրոս էֆ. Պաքրճեանի եղբայրը Նազարէթ էֆ. իր եղբօրը յիշատակին առաջիկայ Ս. Զատկի տօնին առթիւ մէյմէկ ձեռք զգեստ և կօշիկ շնորհ տալ սկսած է քաղաքիս ազգ. վարժարանց 120ի չափ աղքատիկ երկսեռ աշակերտներու համար։ Անուսիկ բարի օրինակ մը որուն կը յուսանք որ հետեւողներ պիտի գտնուին։

Ս. Ե.

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը երէկ կայս. Պալատ գնաց Տիգրան էֆ. Տէր Ներսէսեանի հետ և Արաբական նոր տարիի տօնը շնորհաւորեց։

ԲԱՂԷՇԻ Գաւառական Վարչութիւնը հեռագրով խնդրած է Պատրիարքարանէն որ վիճակին նորընտիր Առաջն. Տ. Եղիկի Վրդ. Գալաբաճեանը փութով իր նոր պաշտօնատեղին ուղղուի։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը Գործակատարութեան միջոցաւ, Բարիզի դեսպան Վահ. Մրւնիր փաշայի Վէզիրութեան ատիճանը շնորհաւորած բլլալով, Ն. Վսեմութիւնը այցեռոմով իր շնորհակալութիւնը յայտնեց։

ԶՈՐԵՔՇԱԲԹի օր Խառն Ժողովը, իսկ ուրբաթ օր Նպաստից յանձնաժողովները հրաւիրուած են նիստ գումարելու։

ՍԿԻՒՍԱՐի Թաղ. Խորհուրդին ատենապետ Գէորգ էֆ. Թորգոմեան իր հրամարակը ղրկեր է Ս. Պատրիարք Հօր որ մերժած է։

Տ. ԱՂԱՆ Վրդ. Համամճեան որ Հիւանդանոցին մէջ կը դարմանուէր, կը լսենք թէ այս անգամ բոլորովին ապաքինած բլլալով իր հիւանդութենէն, Եսի-Գուլէի Ս. Յակոբայ որբանոցին կրօնագիտութեան ուսուցիչ կարգուած է։

ԳԱՀԻՐԷ բնակող ազգայիններէն Գ. և Կ. Մելքոնեան էֆէնտիները, Խասգիւղի Գալֆայեան որբանոցին ի նպաստ 65 օսմ. ոսկի հանգանակելով գրով մը ղրկած են Ս. Պատրիարք Հօր, ծանուցանելով թէ ամիսներ առաջ լրագիրներու հրատարակութիւններէն իմացած բլլալով որ Գալֆայեան որբանոցը նեղ կացութեան մը մէջ կը գտնուի և որբուհիներն ալ կարօտ վիճակի մը մէջ են, վերոյիշեալ հանգանակութիւնը կատարած են, խնդրելով որ նոյնը յանձնուի յիշեալ որբանոցին։

«ԹԱՎԼՈՒՆ» վերնագրով զուարճալի քրոնիկ մը՝ ոմանց կողմէ այնպէս մեկնուեր է թէ անիկա ակնարկութիւն մըն է Իւսկիւտարի Տ. Վ. Հօր նկատմամբ, մինչդեռ այն յօդուածին հեղինակը բնաւ նկատաւը չէ ունեցած անպատուել այդ քահանան։ Նշան էֆ. Վալիէեան այս մասին հետեւեալը կը գրէ մեզ։

«Ինձ հետ բոլոր թաղցիք և ն.ին իսկ եկեղեցւոյ պաշտօնէութիւնը խրոնովին կը վկայեն թէ յիշեալ քահանան իր ժամարարութեան շրջանին ոչ երբեք օր մը ո՛չ նարտ խաղացած և ո՛չ իսկ բացակայ գտնուած է իր պաշտօնէն, հարկեցուցիչ պատճառաւ մը բացակայած պահուն միշտ նախանձախնդիր ելած է առանց քահանայի չը թողուլ եկեղեցին։»

ԴԱՀԻԱԵԱՆ Որբանոցի ի նպաստ սիկառի թուղթ մը հրապարակ պիտի հանուի։ Պաշտօնական գործողութիւնները աւարտած են և կողքերը արպուած, որուն վրայ նկարուած են երեք առանուիներ, որոնք ձեռք ձեռքի բռնած են, իսկ ուրիշ մը կողով մը գրկած կը կենայ որբանոցի շէնքին առջեւ։

ՀԱՅ-ԲՈՂՈՔԱԿԱՆՆԵՐՈՒ Լանկայի եկեղեցին, որ ողբացեալ Վեր. Ա. Կ. Պեսիկեանի մահէն ի վեր անհովիւ էր, գոհութեամբ կ'իմանանք թէ քարոզիչի արժանաւոր ընտրութիւն մը կատարած է յանձին Վեր. Գէորգ Դ. Տէմիրճեանի որ 14 տարիէ ի վեր հովիւ է Կիւրինի Հայ բողոքական եկեղեցիին։ Ն. Արժանապատուութիւնը քանի մը ամիսէն մայրաքաղաքը կը սպասուի։

Ս. ԷՋՄԻԱԾՆԻ պաշտօնական ամսագրին նոյեմբեր և դեկտեմբեր համարները հրատարակուած են վերջերս։ Հայրապետական կոնդակով՝ այդ ամսագրին խմբագիր կարգուած է Կարապետ վրդպ. երկու արեղաներուօգնականութեամբ։

ԿԸ ԼՍԵՆՔ թէ Գումգարուի Աղքատախնամը մտադիր է նուագախումբ մը տալ։ Այս մասին հարկ եղած օրինական դիմումը եղած է արտանուագեան համար։ Նուագախմբին պիտի տուրի Բերայի Բզթի-Շանի թատրոնին մէջ։

ԿԸ ԼՍԵՆՔ թէ Շիշլիի մէջ եկեղեցիի մը շինութեան համար Ս. Պատրիարք Հայրը Լեւոն էֆ. Յովհաննէսեանի պաշտօն յանձներ է որպէս զի մասնախումբ մը կազմէ շինութեան միջոցները կարգադրելու համար։ Մասնախումբին անդամ ընտրուած են Լեւոն էֆ Յովհաննէսեան, Լեւոն էֆ. Նըշատաճեան, Յովհաննէս էֆ. Կիւլպէնկեան։ Մասնախումբին առաջին գործը պիտի բլլայ տեղ մը գտնել Շիշլիի փողոցներուն մէկուն մէջ, վերջէն յատակագիծ մը պիտի պատրաստուի, զոր պիտի ներկայացնեն Ն. Սրբազնութեան, որ հարկ եղած արտօնութիւնը պիտի տանայ։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ ի նպաստ տրուած նուագահանդէսին մէջ, Գ. Պրուսայի օրքէսթրոյի մեծ խումբին կը մասնակցէին հետեւեալ արուեստասէր Հայ երիտասարդները, Գ. Գ. Ե. Եսայեան, Հ. Կիւլէնեան, Գ. Վրոյր, Ա. Արէքա, Վ. Համամճեան, Գ. Հիւրմիւզեան, Մ. Բէօսէեան, Ն. Մավեան, Օ. Բարաղեան, Ն. Վրոյր, Ժ. Սանճագ, Հ. Ալճաճեան, Ա. Թոփալեան, Ե. Լիմոնճեան, և Ա. Կիւզել, որոնց անունները հաճոյքով կը հրատարակենք, հայ արուեստագէտներ ծափահարելու բաղդը ունեցած բլլալնուս համար, ինչ որ գեղեցիկ ապացոյց մըն է գեղարուեստական ճաշակին մեր մէջ ալ գործնականապէս մուտ գտած բլլալուն։

ՄԵՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

ՄԵԾ. ԳԵՂԱՄ, (Մուշ).— «Մանզումէ»ի ընթերցողները մեծ հաճոյքով կարդացին, ձեր շաբաթ օրուան թիւով հրատարակուած «Երկու տարի միայն» նորավէպոյն դուռը, որուն մէջ գրաւնուած Մկրտի մօր, Արեգի նամակը մանաւանդ վերջին ծայր սրտագրաւ էր։ Կը փափաքինք որ Մկրտի՝ իր մօրը ուղղած նամակն ալ հաճիք ղրկել, առանց յապաւելու անոր մէջէն, գրուած բարեւներն և ուրիշ մանրամասնութիւնները։

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Ուրախութեամբ կը ծանուցանենք Պարապետ էֆ. Տիլսիզեանի նշանախօսութիւնը Օր. Վեհանոյշ Յ. Ասլանեանի հետ։ Կարապետ էֆ. Տիլսիզեան, հրապարակին վրայ ծանօթ Սարգիս Տիլսիզեան և Որդիք վաճառատան անդամներէն մէկն է, որ պատուաւոր անուն մը ունի առեւտրական հրապարակին վրայ, իբրեւ ուղղամիտ, պարկեշտ և զարգացած երիտասարդ։ Իսկ Օր. Վեհանոյշ, աղջիկն է չինուածներու ծանօթ վաճառական Յարութիւն էֆ. Ասլանեանի, որ խնամեալ դաստիարակութիւն մը տուած է իր աղջկան, օժտելով զայն մաքի և սրտի գնահատելի առաւելութիւններով։

Օր. Ասլանեան Գասրգիւղի, Ֆրանսական վարժարանին փայլուն շրջանաւարտուհիներէն է և իր հոգիի և մտքի զարգացումով կոչուած է տիպար առնտիկին մը ըլլալու։

Խմբագրութիւնս իր ջերմագին խնդակցութիւնները կը յայտնէ Տիլսիզեան ու Ասլանեան ընտանիքներուն, իրենց այս բարեդէպ խնամութեանն համար։

ՔԱՇԱՆԱՑԻ ՄԸ ԴԵՂԱԳԻՐԸ

ԼԱԿՈՆԱԿԱՆ

Մնուանդ(*) չունեցողները մի ընէք ո՛չ քահանայ և ո՛չ վարդապետ, Թող ձեր թղթակիցները տրուտքը չքեն լրագիրներու մէջ՝ քանի որ ընտրողները դուք էք, ուշադրութիւն ըրէք, կոնդացածները մի՛ չփոցնէք առ ատի. ապա թէ ոչ, «պէօյլէ պաչա պէօյլէ թրաչ»։ Անցեալները Ս. Պատրիարքը քարոզ մը տուաւ մարդուս սիրտին վրայ, «որ կը գտնուի կուրծքին տակը» բսաւ, մաղթենք որ ամէն կողը ունենայ այդ սիրտը. ինչպէս այսօր չատ մը ունեցողներ՝ նոթի և ծարաւ կը համբերեն Մնուանդ ունենալնուն համար և դուք նախանձախնդիրներ ասոնք տեսնի պահելու հաճութիւնը կ'ունենաք ի հեռուստ...

Մնամ Աղօթարար

ԳԷՈՐԳ ՔՀՆ. ԱՆԱՆԵԱՆ

Բերա, 1903 մարտ 14

Ս. ՓՐԿՉԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Տիկին Թագուհի Գ. Սելիմիէեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւնը եղած է հիւանդանոցիս։

Մեծ. Օննիկ էֆ. Տէրվէլեան 108.

* * *

Հանգուցեալ Սարգիս էֆէնտի Եվրէնեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւններն եղած են Հիւանդանոցիս։

Գումար նախորդ ցուցակի 2862 ղրշ. Ազն. Տեարք Թօփալեան եղբարք 108, Ազն. Տիկին Սիմա Էվրէնեան 108, Ազն. Տ. և Տիկին Տօքթ. Նազարեան 108, Ազն. Ստեփան էֆ. Ատատրեան 108։ Գումար 3294։

(Կնէ.)

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

30 Մարտ 1903

Ֆրանս.	3% (3% Français)	99	02
Ռէժի	(Tab. Turcs)	372	—
Գոնսոլիտ.	(R. Turque D.)	29	92
Երկաթուղի	(Lots Turcs)	127	75
Գանգ. Օթթ.	(Banque Ott.)	603	—
Ֆրանսվալ	(Transvaal)	143	50

(*) Ընտանեկան դաստիարակութիւն ըսել կ'ուզէ (Մ. Խ.)։

Աբրահամեան ընտանիքը իր խորին շնորհակալիքը կը յայտնէ ամէն անոնց, որոնք հաճեցան ներկայ գտնուիլ հանգուցեալ ՕՐԻՈՐԴ Ս. Ն. ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆի յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսին և այս առթիւ իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

Կ. ՊՕԼՍՈՅ

(1903 մարտ 17/30 Երկուշաբթի)

ՑՈՐԵՆ

Ձերմակ I լիպրայէն պակաս	-8¼ ղրշ.
» II » »	8½-8¾ »
Մախլութ (խառն) »	9 -9¼ »
» (հաճարով) »	9½-10 »
Սէրթ էքսթրա, օխան	36-36½ փր.
» միջին տեսակ »	33-34½ »

Երէկ ժամանեց 29 վագոն Անատոլուի երկաթուղիով։

ԱԼԻՒՐ

Տեղական քըրմա I պարկը	68-69 ղրշ.
» » II-III »	65-67 »

ԹԵՓ

Օխան 20 փարա։

ԳԱՐԻ

Աղէկ տեսակը	12-12¼ ղրշ. գրիւը
Երկրորդ տեսակը	11-11½ »

ՄԻՍԻՐ

Օխան 23½-24 փարա։

ՄԱՆԱԾ

Բամպակի հրապարակը չաթթէ մը ի վեր հաստատուն կը շարունակէ։ Վերջին գինն է Մարտ յանձնելի 5 22/00, սրօթ, այսինքն անմիջական յանձ'ուսմ 5 40/00

Բամպակին բարձրացումը յարատեւելուն պատճառով մանածի գիները ամուր են։

		Կանխիկ նէթօ Լ. Օ. 100էն
Եէափգուլէ վաթէր	թիւ 4	29½
» էքսթրա	»	32
Իզմիր վաթէր	»	32
Սելանիկ »	»	30
		(61 օր պայման կամ 2% զեղչ)
Իտալական վաթէր	4-14	30—32
» էքսթրա	12-14	37—39½
» »	18-24	42½—44
» վաթէր	20	39—40½
Անգլիական էքսթրա	12-14	42—43
» »	18-24	46—47½
» վաթէր	20	41—42
Իտալկն. կարմիր վաթէր	20	57—59
Զուիցերական » »	20	60—61

* * *

Մինչեւ մարտ 10—15 հրապարակի չաթթական վաճառումներուն ցուցակը

ՔՐԻԹԷ.—	16	պարկ դեղին	13 35/40
	18	» »	14
	6	» ձերմակ	20¼
ԹԻՖԹԻՔ.—	20	հակ Գարահիսար	13.
	23	» Իսկիլիպ	13.50
	28	» Էսկիշէհիր	16 50
	18	» Գոնեա	13
	15	» » Տէրիլի	11.25
ԱՖԻՕՆ.—	10	սրնասակ Հէրէք	119
	10	» Հաճիքէոյ	2 119
	1	» Զիլէ	2 120

ՍԱՐՐԱՖԻՑԷ

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էսկ. Ռում սիրն ագչ. գրա.		32—21½
» » էն եիւքսէք		32—25
» » էն ալաղը		32—18
Բուսէլի չբմն. ագչմ գրնա.		124—12½
» » էն եիւքսէք		124 - 37½
» » էն ալաղը		124—

ՀՐԱՆՏ ԱՐԱՊԵԱՆ

Ղալաթիա Քիւրէճիլէր, Զիվէր Պէյ խան, թիւ 21

Կը ստանձնէ գծանկարչութեան վերաբերեալ գեղարուեստի ամէն տեսակ աշխատութիւն, ամէն տեսակ կերպասներու վրայ գծագրութիւն, յատակագիծեր, քարտէներ, իւղանկարներ, ազդագրեր ևն. ևն.։

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԳՐԱԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆԸ 14

ԹԵՐԷԶ ՌԱՔԷՆ

ՀԵՂԻՆԱՍ

ԷՄԻԼ ԶՈՒԼԱ

Է.

Տարիները բաւական վրայ բացուող նրբանցքէն պիտի անցնէր, և Թերէզ սանդուղին կից դուռը պիտի բանար անոր։ Այդ պահուն Քամիլլ իր գրասենեակը պիտի ըլլար, և Տիկին Ռաքէն ալ վա՛ղը, խանութը։ Այդ գործին մէջ յանգգնութի՛ւնն էր որ մինակ պիտի կրնար յաջողիլ։

Լօռան ընդունեց։ Խանութը մէջ տեսակ մը վայրագ յանդգնութիւն ունէր, խոշոր կռուփներ ունեցող մարդու մը յանդգնութիւնը։ Իր սիրուհիին լուրջ ու հանդարտ դէմքը դրդեց զինքը գալ վայելելու այնքան համարձակօրէն իրեն ընծայուած տուփանք մը։ Պատրուակով մը իր պատէն երկու ժամուան արձակուրդ առաւ, և չիտակ Բօն-Նէօֆի բաստոնը վազեց։

Բաստոնէն ներս մանալուն պէս խոյս թիկ հեշտութիւններ զգաց։ Կեղծ գոհարեղէններու վաճառատուներուն նրբանցքին դրան ճիշտ դիմացի կողմը նստած էր։ Պէտք եղաւ քիչ մը սպասել, որպէս զի Տիկին Ռաքէն զբաղի գործաւորուհի աղջկան մը հետ, որ մտանի մը կամ ականջի պղինձէ օղեր կուզէր։ Այն ատեն արագօրէն նրբանցքը մտաւ, և խոնաւութենէն ուռեցած պատերուն կռթնելով նեղ ու մութ սանդուխներէն վեր ելաւ։ Ռաքէրը քարէ սատիճանները դիմաւորեց։ Ամէն մէկ բաղխումէ առաջ եկած աղմուկէն այրում մը կ'զգար, իր կուրծքին տակ։ Դուռ մը բացուեցաւ։ Սեմին վրայ, սպիտակ լոյսի մը մէջ քոթանակով ու շրջազգեստով Թերէզը տեսաւ, մազերը սեղմիւ կապած գլխուն ետին, և բոլորովին գեղափայլ։ Թերէզ դուռը գոցեց, ու Լօռանին հիացեն կախուեցաւ։ Եղկ բուրում մը, մաքուր ճերմակեղէններու ու դեռ նո՛ր լուացուած մրսի բուրում մը կը հոսնուր անկից։

Լօռան զարմանահար՝ գեղեցիկ գաւառ իր տարիներուն։ Դեռ երբէք ատ կինը չէր տեսած։ Թերէզ ճապուկ և ուժեղ, կը սեղմէր զայն՝ գլուխը ետեւ ծռած, ու դէմքին վրայ հրակէզ ցոլքեր, խանդավառ ժպիտներ կը կայծկլտային։ Սիրուհիի այս դէմքը կարծես կերպարանափոխուած էր, խոլ ու գգուաստր երեւոյթ մը ուներ. Թերէզ կը ճառագայթէր, թաց շրթունքներով և փայփլուն աչքերով։ Գոլարուն ու գեղածածն որ մատաղատի կիզող կնոջ տարօրինակ ու բոլորովին յատկանիշ աղուորութիւնով մը եկած էր։ Դարեւի էր ըսել թէ անոր դէմքը ներսէ՛ն կը լուսաւորուէր, և բոցե՛ր դուրս կ'ելլային իր միսերէն։ Եւ իր հրդեհուող արիւնն ու պրկուող ջիղերը այդպէսով, ջերմ գոլորշի մը և ազդող ու կծու օդ մը կը ցանէին կնկանը շուրջը։ Առաջին համբոյրին պռունկի մը յատկութիւնները ի յայտ բերաւ։ Իր անյագ մարմինը խենդի պէս հեշտութեան մէջ նետուեցաւ։ Կարծես երազէ մը կ'արթննար, կիրքէն կը ծնէր։ Քամիլի տակը բազուկներէն՝ Լօռանի ուժեղ բազուկներուն մէջ կ'անցնէր, և զօրեղ մարդու մը այս մերձաւորութիւնը յեղակարծ ցնցում մը կուտար իրեն՝ որ իր մարմնին թմբրէզ կը ճառագայթէր։

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆԸ

ԿԻՒՍԹԱՎ ԷՄԱՌ 23

ՎԱՅՐԵՆԻՆԵՐՈՒ ՆԱՀԱՊԵՏԸ

Վ. Է Պ

ՀԱՄԲՈՐԴՈՒՀԵԱՆ ԵՒ ԱՐԿԱԾՆԵՐՈՒ

13.

Սէր

Մանկամարդուհին այս խօսքերը արտասանեց յուսահատութեան անանկ շեշտով մը որ երիտասարդը, ընկճուած հաւանութեան նշան մը ըրաւ և կցկտուր ձայնով մը բերնէն թափթփեց սա բառերը,

—Կերդնում։

—Շնորհակալ եմ, պոռաց մանկամարդուհին և արագապէս համբոյր մը դրօշմելով իր վշտահար սիրահարին ճակտին, հովի պէս արագ տներեւութացաւ նռնենիներու մէջ, այն վայրկեանին երբ Վալանթէն ներս մտած էր արդէն։

—Էհ, եղբայր, ըսաւ զուարթութեամբ զինուորը, ինչ կ'ըսես հոս, այս պարտէզին մէջ։ Մեզի կ'սպասեն ներսէն ճաշելու համար, ժամ մըն է քեզի կը փնտռեմ, և եթէ Զեզարը չըլլար չի պիտի կրնայի գանել քեզ։

Կոմսը որուն դէմքը տրցունքի մէջ թաթխուած էր եւին դարձաւ և իր բազուկներով փաթթուելով ասոր։

—Եղբայր, եղբայր, աղաղակեց յուսահատ, մարդերուն ամէնէն դժբաղդն եմ ես։

Վալանթէն յուզուած կը դիտէր զինքը։

Լուի մտած էր։

—Ինչ անցաւ արդեօք, յարեց զինուորը կասկածոտ ակնարկ մը նետելով իր բոլորտիքը, և կանչագեղ քանաքէի մը վրայ պառկեցուց իր ժժգոյն և դիակի մը պէս անշարժ կարմնեղբայրը։

14.

Կանայ տունը

Ռիս Բլառօէն ոչ այնքան հեռու, որ սիրուն պզտիկ քաղաք մըն է, Սանթիակի և Թալգայի միջեւ, հեշտալի դիրքի մը վրայ շինուած, այն տեղն կը գտնուէր,—և այսօր ալ հաւանական է որ գոյութիւն ունենայ—բլուրի մը վրայ բարձրացած գեղեցիկ դղեակ մը ճերմակ պատերով և կանայ արտաքինեղկերով, ու ծածկուած կաղնիներու, ժանգենիներու, արմաւենիներու, տաղբիներու փունջով մը, որոնք կը բարձրանային և կը խառնուէին իրարու անանկ ձեւով մը որ անանցանելի պատուար մը ձեւացուցած էին այդ տունը։

Այս բնակութիւնը կը կոչուէր ԿԱՆԱՉ ՏՈՒՆԸ։

Ինչ հրաշքով զերծ մնացած էր այս երեւոյթով այնքան պարզ տունը, որ այնքան նման էր միւսներուն, հասարակաց ճակատագրէն, և միակը մնացած էր Շիլիի բոլոր տուներուն մէջ, հանդարտ և խաղաղ։

Ոչ ոք կրցած էր գուշակել պատճառը։

Այս պատմութեան սկիզբը պատահած դէպքերուն հետեւեալ օրը, օդը սաստիկ կերպով տաք էր, ու ճնշող մթնոլորտ մը կար, և արեւը ծածկուած էր ծիրանափայլ գլորշիներու կոհակի մը մէջ, ինչ որ նշան էր փոթորիկի մը որ կատաղութեամբ փայլատակեցաւ երբ գիշերը վրայ հասաւ։

Քամին ուժգնապէս կը փչէր, երկինքը սեփ սեւ էր, լուսատոր մը չը կար, և մութ ամպեր միջոցին մէջ արագօրէն կը վազէին իրարու հետեւէն կապարի պատանքի մը պէս ծածկելով ամբողջ բնութիւնը։

Հեռուէն կը լսուէր գիշատիչ անասուններու ոռնալները, որոնց մերթ ընդ մերթ կուգային խառնուիլ թափառայրջիկ շուներու հաչիւնները։

Հեռաւոր զանգակատուն մը ժամը ինը հնչեց, և արձագանգեց անապատ գիւղին մէջ։

Ամպերու հետեւէն ցոլացող լուսինը, քանի մը վայրկեան փայլուն լոյս մը ցայտեց գիւղին վրայ որուն զարմանահրաշ տեսարան մը տուաւ։

Լոյսի այս փայլունութիւնը սոսկալի ամենաուրախ մը մէջէն դժուարաանձնող ձիաւորներու պզտիկ խումբի մը որ իրմէ քանի մը քայլ անդին տեսնայ սան մը սեւ սիլուէթը, որուն ամէնէն վերի պատուհանէն լոյս մը կը շողար։

Այս չէնքը Կանայ տուն մըն էր։

Ձիաւորներու այս խումբէն քանի մը քայլ անդին երկու ձիաւորներ կ'երթային իրենց վերարկուներուն մէջ ծածկուած և գլխարկնին մինչեւ աչքերը իջեցուցած, ինչ որ կը ցուցնէր թէ այս անձերը ինքզինքնին չճանչցնելու մեծ շահ ունէին։

—Օրհնեալ է Աստուած, ըսաւ ձիաւորներէն մին իր ընկերոջը, կեցնելով իր ձին իր շուրջը դիտելու համար, կը կարծեմ որ քիչ ատենէն պիտի հասնինք։

—Իրաւ, պատասխանեց միւսը, քառորդ մը կը հասնինք։

—Զկենանք ուրեմն, յարեց միւսը որուն զօրաւոր տիտղոսը կուտային, կը փութամ այս այնքան սոսկալի քարայրին մէջ մտնել։

—Վայրկեան մը, ըսաւ իր ընկերը, իմ պարտականութիւնս է իմացնել ձեզ որ տակաւին կրնանք սպասել, ինչ որ շատ խոհեմութիւն պիտի ըլլայ։

—Խորհեցէք որ, Տիէկօ, ըսաւ զօրավարը իր ընկերոջ վրայ ակնարկ մը նետելով, իմ գտնուած վիճակիս մէջ, ձեր ըմբռնած խոհեմութիւնը վատութիւն մը պիտի ըլլայ։ Ես գիտեմ թէ ինչ կը պահանջէ իմ քաղաքացիներս ինծի տուած վստահութիւնը։ Տօն Թատէօին մահուընէ խուսափումը կոյծակի արագութեամբ տարածուած է, բոլոր դժգոհները որոնց պեան է ինք, անման ամբարտաւանութիւնով կը շարժին։ Եթէ այսօր վարանիմ մեծ հարուածով մը ջախջախելէ ակնկնեռուս սուլող օձին գլուխը, թերեւս վաղը շատ ուշ պիտի ըլլայ։

(Շարունակելի)

ՏՕՔԹԷՕՐ

ՎԱԼԱՆԹԷՆ ՆԱԼԲԱՍ

ԲԱՐԻՍ ՄԷՔԹԷՕՊԸ ԹՐՊԻԷԷՍԻՆՏԷՆ

ՏԻՊԼՕՄԱԼԸ

Տօքթէօրը մուսմարելէյ էր կիւն Պէլ Օղլունտա, Պիւշեւք Բարմագ Գարու պիր Նօմէրօլը մուսյէնեֆանէտէ էօյլէնտէն սոնրա Ալաքր. 1ուէն էվ գատար խասթէկեանը գալպալ իսէր։

ԱՆԳԻՐԸ

Թէ ինչու վանականները Աբեղաթող կ'ընեն լուիկ ըլլալով, և Մեծ-Պահքին հիներուն կոկորիը և նորերուն Խարախանճալուզը զարդ կ'ըլլան մեր տուներուն մէջ։— Գրուած է նոր հրատարակուած Անգիր Դպրութեան Բ. հատորին Ե. տեսարին մէջ։

Դիտել առ Վանան վրդ. Պարիզակցի կամ Պղտատլեան գրատուն, Սուլթան Համամ, թիւ 14։

ԳԱՐԼԷՄԱՆ ՄԱՂԱԶԱԼԱՐԸ

362-364 ՊԷՅՕՂԼՈՒՆՏԱ ՏՕՂՐԸ-ԵՕԼՏԱ 362-364

Գատրնլար, Գրզլար վէ Զօնուզլարա մախասս հազր էլպիսէլէր, պէեազ Զամաբր թազրմարը, Թօհաճիյէլէր վէ սարէ հազգրնտա

ՈՒՄՈՒՄԻ ԼԻՔԻՏԱՍԻՕՆ

1903 Մարս 10, Բազար էրթէսի կիւնիւնտէն պէտ իլէ սաթրտա պաշլանրլանագ տր։

ՉԻԳԻՐՏԷՐԻԼԷՐ ԻՇԳՈՒՆ ՍԱԳԻՐԸՆՏԱ ՏԱՒԻԼ ՊՈՒԼՈՒՆԱՃԱԳԼԱՐ ՏԸՐ

Ֆանէլա, Զօրպա, Մէնտիլ, Միսօլար, Գրավաթլար, Կէօմլէքլէր, Ֆիլուլար, Եուտան վէ բիքէէն Եաթագ էօրթիւլէրի, Գոսէլէր, Շէմսիյէլէր, Էյտիվէնլէր, Զանթալար, Թապագալար, Բալավրլար, Սօֆրա Թագքմլարը, Եաթագ էօրթիւլէրի, Մատարօլամ, Բէրէլէր, Խալլար, Էնվայի եուն վէ իքէք գուսմաչլար վէ սաիրէ։

Իբէրի վէ եուսնը գուսմաբ բարչալարընին էն միւնքէխիալէրի Ռիվլիւէբլի օյնագ իւգրէ պու տէՁա, սէրմայէսինտէն տահա էհվէն պիր ՁիեաթՁէ Ճիրուխս օյունմագտա տր։

ԷՄՆԻՅԷԹ

ՀԱԳՈՒՍՏԻ ՄԵՆ՝ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ ԶԱԳՈՒ ՎՐԱՑ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ

Կ. Պոլիս, Սուլթան Համամի հրապարակ Գրէտի Լիսնէ գրամատան վերնայարկը

Եթէ կը փափաքիք առանց խաբուելու երկիւղի՝ վայելուչ հագուստներ գնել, եթէ կ'ուզէք որ ձեր հագուստները ո՛չ անձրեւէն և ո՛չ ալ փոշէն ազդուին, դիմեցէք ԷՄՆԻՅԷԹ հագուստի մեծ վաճառատունը որ 25 տարիներէ ի վեր ամենօրեայ յարաբերութեան մէջ է եւրոպական մեծ գործարաններու հետ, և ձմրան եղանակին առթիւ քրդէլէն ապրանքներու ստուար պեսպիսութեամբ ճոխացուցած է մթերքը։

ԷՄՆԻՅԷԹի կերպասները, գոյնով և գործուածքով, վերջին նորաձեւութեանց կը հաւասարին միշտ։ Առանձնակարգ դերձակներու ձեռքով կը պատրաստուին էրիկ մարդոց և աղջոց յատուկ ընտիր ճաշակաւոր և դիմացկուն հագուստներու ամէն տեսակները և մուշտակները ինչպէս նաև կանանց համար բէլէրլիներ, ճակէներ եւն. եւն. ծայր տատիճան նորութեամբ։ Գիներ՝ անմրցելի ըսուելու տատիճան ժան։

ԷՄՆԻՅԷԹ վաճառատունը չափի վրայ հագուստի ճիւղ մը ունի, հատուած Բերայի համատեռ առաջնակարգ Տուներուն։ 50—23

ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՆ, ՁԵՂՋ ՁԿԱՑ

ՏՔԴ. Յ. ՍԱՆՈՒԿԵԱՆ

ՄԱՆՍԳԻՏ ԲԺԻՇԿ ՄՈՐԹի, ԳԱՂԻԱԿԱՆ ԱԽՏի, ԱՑՐԵՐՈՒ ԵՒ ԿԻՆԵՐՈՒ ԾՆՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ԵՒ. ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Ցիշեալ բժիշկը, որ 15 տարի շարունակ պաշտօնավարած է Գալաթէմուսիի նահանգին հիւանդանոցներուն մէջ ուր վերոյիշեալ հիւանդութիւնները այնչափ տարածուած են, և որ 5 տարիի չափ ալ Եւրոպայի այդ հիւանդութեանց յատուկ նշանաւոր հիւանդանոցներուն մէջ ուսումնասիրութիւններ կատարած, և գործնական փորձեր ըրած է և այս կերպով նոյն հիւանդութիւններու բուժման ամենավերջին մեթոդներուն մէջ ձեռնհասութիւն ձեռք բերած, այժմ հաստատուած է Բերա Պէյօղլը Բարմագ գաղու թիւ 10 տունը, և կէս օրէն մինչեւ ժամը 11 կը գանուի Պոլիս, Պաղչէ գափու պահականոցին դիմացը, Բիւշեւքեան դեղարանը, ուր կը դարմանէ վերոյիշեալ հիւանդութիւնները, որչափ ալ հինցած տղան տատը։ Ուրբաթ օրերը Բիրբաբ կը դարմանէ աղքատները։ 100—41

ԼՈՒՂԷԹի ՆԱՃի

Այս ամենակարեւոր և անզուգական բառարանը որ հոմանաւոր Մուսլիմ Նաճիի հեղինակութիւնն է, ամբողջովին տպուած և քիչ ժամանակի մէջ կրկին տպագրութեան արժանացած է։ Մուսլիմ Նաճի իր ունեցած բաղմակողմանի հմտութեամբ այնքան մեծ ծառայութիւններ մատուցած է Թուրք լեզուին ու գրականութեան, որ իրաւամբ իր անունը խորին յարգանօք կը յիշուի այսօր թէ բոլոր Օսմանցիներէն և թէ արեւելքի լեզուներով հետաքրքրուող օտարազգի նշանաւոր անձնաւորութիւններէ։ Հանգուցեալ հեղինակին այս գլուխգործոցն որ Թուրք լեզուին մէջ գործածուած Արաբերէն Պարսկերէն և ուրիշ լեզուներէ առնուած բառերու և ոճերու իմաստն ու գործածութեան եղանակները կը բացատրէ սահուն, պարզ եւ հասկանալի ոճով մը, կ'արժէ որ մուտ գտնէ մեր բոլոր վարժարաններուն մէջ։ Թուրք լեզուի բոլոր ուսուցիչներն ու ուսանողներն պէտք է մէկ մէկ օրինակ ի ձեռին ունենան անկէ։ ԼՈՒՂԷԹի ՆԱՃԻՆ լաթակազմ կը ծախուի առ տարժ զեղչուած գնով և միմիայն 25 դահեկանի (բուն գինն է 40)։ Գաւառներու համար՝ փոխադրութեան ծախքն է 5 դահեկան։ Դիմել Ասքր գրատուն, Պալը Ալի Ճատտէսի թիւ 44։

ԿՈՒԶԷՔ

Լաւագոյն պարող մը. ըսել չատ քիչ ժամանակի մէջ, ու նոյն իսկ մէկ ամբողջ օրուան մէջ սովրիլ, խիստ դիւրաւոյց մեթոտի ու մասնաւոր դասախօսութեան միակ պայմաններով

ԽԱՋԻԿ Մ. ՋԱԶԱՏՈՒՐԵԱՆԻ

ՈՒՍՈՒՑՈՒՑՉ ՊԱՐԻ

Դիմեցէք՝ Բերայի կողմը Գալաթասարայ, Խրիթաքի Խանի (Սիրէք տր Բերա) դրան մէջ տափրիլ Մ. Այիլի հասնուրը։

Պօլսոյ կողմը, Մեծ Շուկայ, Գալիֆաքլարի դուռը ֆէսճի Սեպուհ աղայի խանուրը։ 20—12

ԿՈՐՍՈՒԱԾ ՊԱՅՈՒՍԱԿ

Անցած շաբաթ իրիկուն, ժամը 12ին, Սիրքէճիի կայարանին ճամբուն վրայ, սրճարաններուն առդեւ մոռցուած է պայուսակ մը, որուն մէջ Նուագայարդարութեան գործիքներ։ Այդ գործիքները միակ աշխատութեան միջոցը ըլլալով կորսնցնողին, կը խնդրուի գտնողէն զայն խմբագրատունս բերել. փոխարէն դրամական և ուրիշ պարգեւներ պիտի տրուին։

Տէր և Տնօրէն
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱԼՕՍԵՐԵԱՆ

ՏԻՐԻՆԿ

ՊԻՇՄԷԷԷ ՄԱԽՍՈՒՄ ՏԻՐԻՆԿ ՆԱՄ

ԱԼԷԱՔ ՈՒ ԷՏԷՎԱՔ

Գու ֆապրիգա՝ Բարիզին 1900 էքսբոզսիսնունտա 23 միտալեա իլէ 16 պէօյիւք միւքեաֆաթա նսիլ օյմուշ տր։

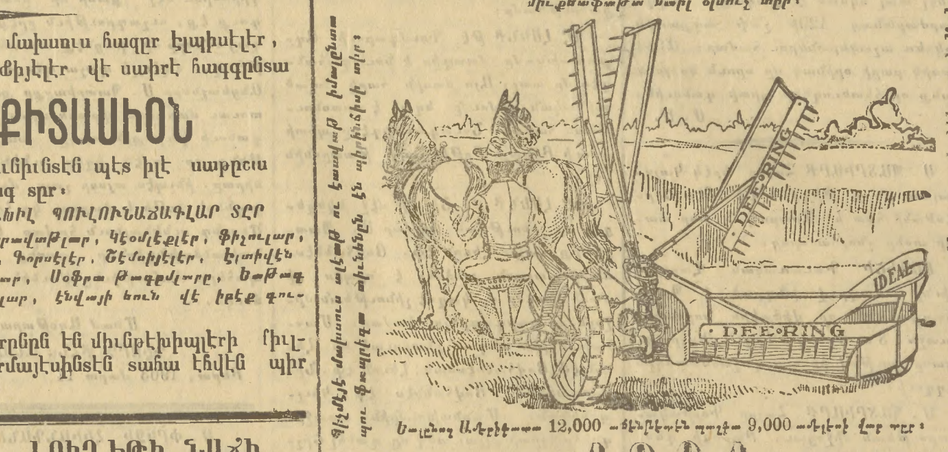

Ելլեոյ Ամերիքա 12,000 մինիոն դոլար 9,000 միլիոն էր տրէ։

1904

Իյթէ եէնի պիր տարա տուխու էյլէթիք։ Միրուր իսէն զէման՝ չիմարի եիւզ սէնէյի կէչմիշ, պինանէ ալէյ վուգու